

Pirkanmaan ilmastoakatemia: Julkiset hankinnat ja rakennettu ympäristö - miten toteuttaa kestävyyttä rakentamisen hankinnoissa?

Ohjelma

9.15 *Kestävät hankinnat rakentamisessa – miksi hankinnoilla on väliä?* Meri Leino, PIRELY

9.25 *Miten edistää rakennetun ympäristön kiertotaloutta hankinnoilla ja julkis-yksityisellä vuoropuhelulla?* Heikki Moilanen, Kiertotalous Pirkanmaa

9.45 *Case: Vihnusaseman purku,* Tuomas Salonen, Nokian kaupunki

10.05 *Case: Kiertotalouden mukaiset esimerkit infrarakentamisessa,* Matti Pokkinen, Tampereen kaupunki

10.25 *Case: Rakenteiden ja materiaalien purku ehjänä sekä uudelleenkäyttö Oriveden Rovastinkankaan koulun laajennuksessa,* Matti Vesava, Oriveden kaupunki

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kestävät hankinnat rakentamisessa – *miksi hankinnoilla on väliä?*

Meri Leino
13.3.2025

Julkiset hankinnat merkittävä osa kansantaloutta

- **Julkiset hankinnat** muodostavat noin **20%** Suomen bruttokansantuotteesta.
- Monien sektoreiden, esimerkiksi ruoan, liikkumisen ja infrastruktuurin rakentamisen ympäristövaikutukset ovat merkittäviä.
 - **Kiertotalouden mukaiset hankinnat** voivat vähentää julkisten hankintojen päästöjä ja luonnonvarojen käyttöä ja muita ympäristövaikutuksia.

Lähde: YM

Rakennetun ympäristön vaikutukset

- Rakennetulla ympäristöllä on ratkaiseva merkitys **ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa** sillä rakentamisen osuus maankäytöstä, luonto- ja metsäkadosta sekä raaka-aineiden kulutuksesta on suuri.
- Noin **30-35%** Suomen kasvihuonepäästöistä syntyy **rakennussektorilla**, ja lisäksi **rakentamisessa syntyy noin puolet Suomen jätteistä**.
- **Rakentamisella ja peruskorjauksilla** on merkittävä rooli myös julkisissa hankinnoissa. Lähes **puolet esimerkiksi kuntien tekemistä hankinnoista** kohdistuu niihin.
 - Julkisiin rakennushankkeisiin käytetään vuosittain lähes seitsemän miljardia euroa.

Uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö talonrakentamisessa on

vähentynyt **35%**

vuoteen 2015 verrattuna

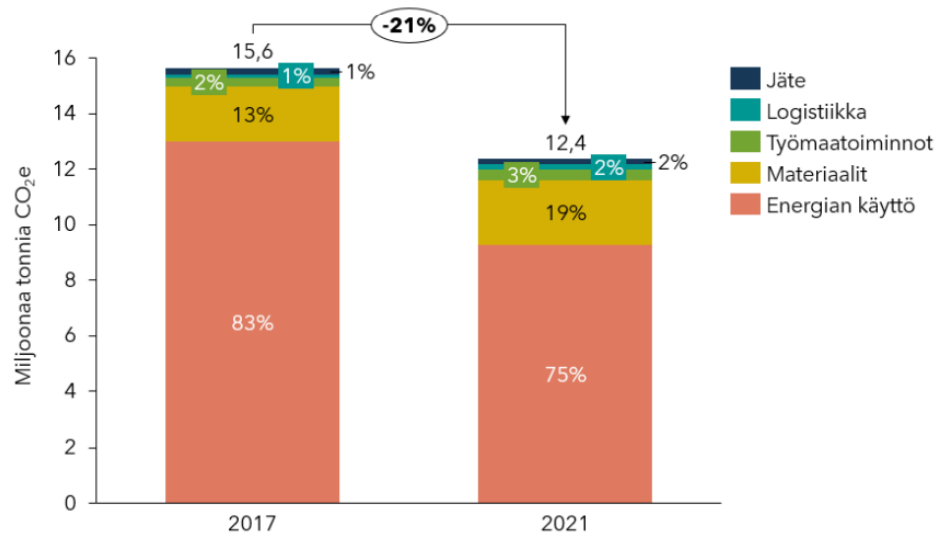
Neitseellisten luonnonvarojen (erityisesti maa- ja kiviainesten) käyttö infrarakentamisessa on

vähentynyt **8%**

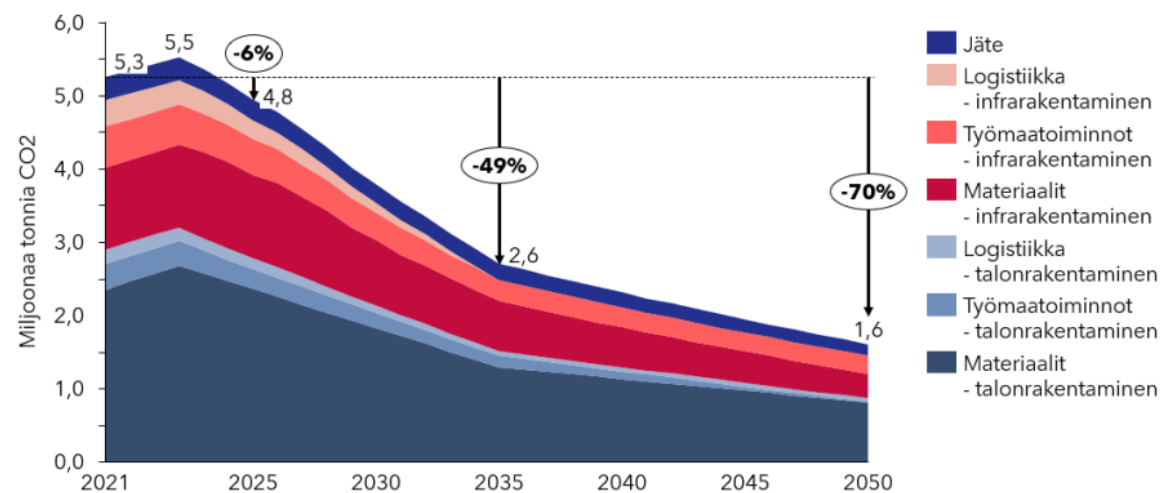
vuoteen 2015 verrattuna.

Lähde: YM

Rakentamisen hiilijalanjälki

Kuva 13. Rakennusten hiilijalanjäljen kehitys vuosina 2017 ja 2021

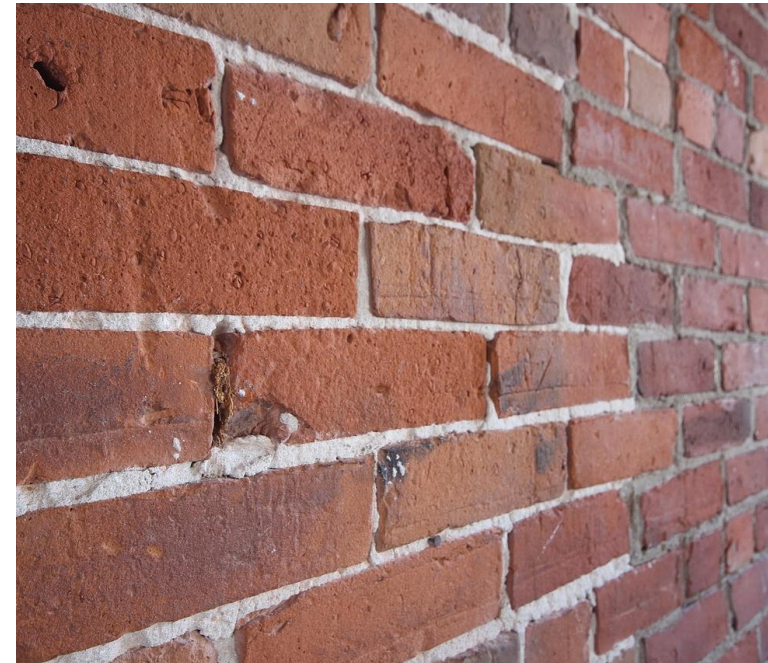

Kuva 31. Rakennustoiminnan (ei sis. käyttöaikaisen energian käyttöä) hiilijalanjäljen kehitys perusuraskenaariossa

Lähde: RT vähähiilinen rakennusteollisuus 2024

Mitä kestävät hankinnat rakentamisessa tarkoittavat?

- Kestävät hankinnat sisältävät laajasti vastuullisen hankinnan ajattelun ja sisältävät kiertotalousajattelun lisäksi mm. sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä näkökulman.
- **Kiertotalouden mukaiset julkiset hankinnat** sisältävät:
 - sivuvirtojen ja jätteiden kierrätyksen
 - tuotteiden ja materiaalien kierron siten, että niiden arvo säilyy mahdollisimman pitkään
 - luonnonvarojen säästävän ja resurssitehokkaan käytön.
- Kiertotalouden mukaisia hankintoja tehtäessä hankintahinta ei ole ainoa hankintakriteeri vaan ympäristövaikutuksia pohditaan koko sen elinkaaren ajalta.

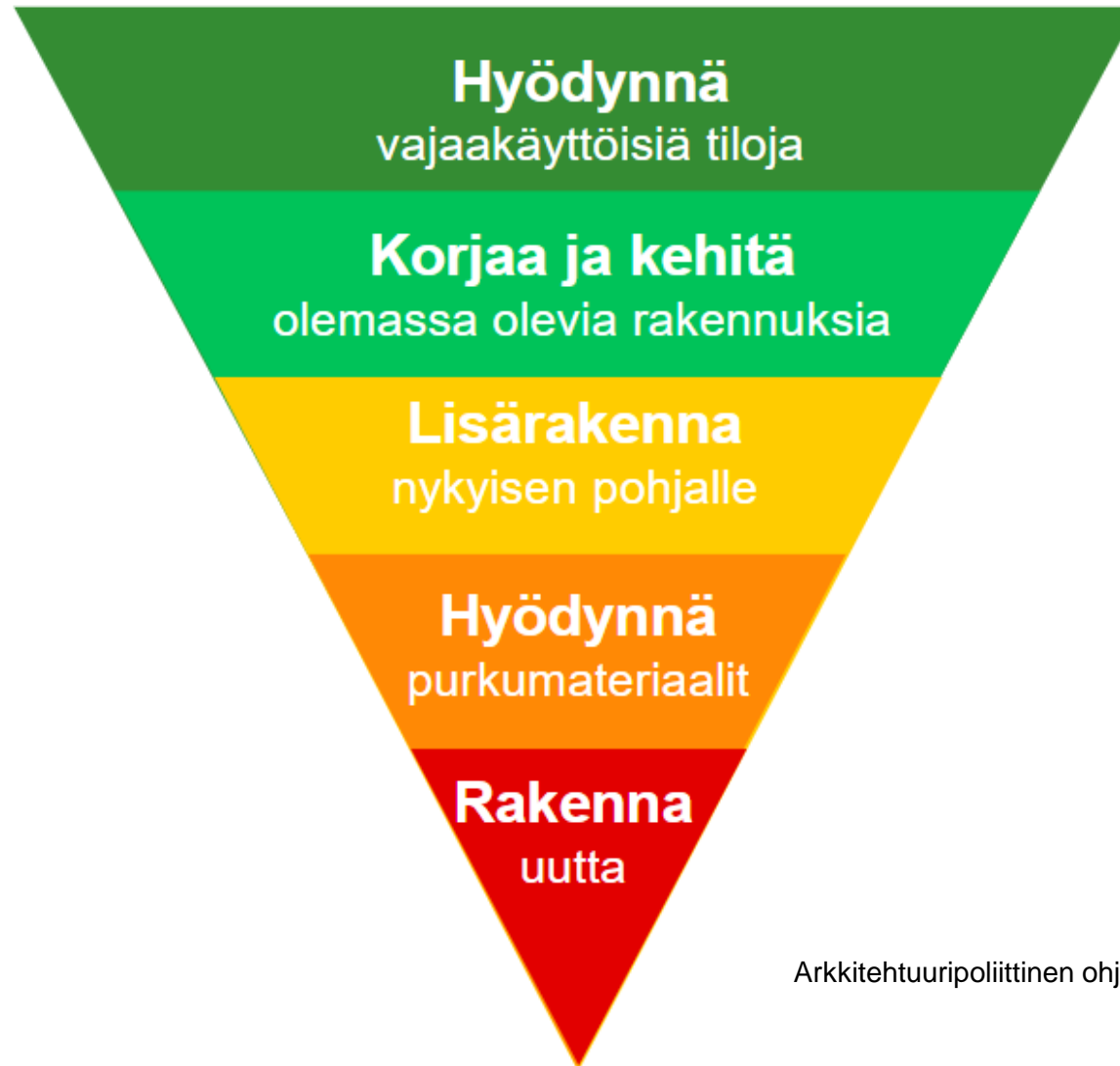
Rakentamisen kiertotalous

- Rakentamisen ympäristöohjaus on Suomessa **toistaiseksi keskittynyt** rakennuskannan **energiatehokkuuteen ja käytönaikaisten päästöjen** vähentämiseen.
 - **Rakennusmateriaalien osuus** rakennuksen elinkaaren aikaisista kasvihuonekaasupäästöistä on **merkittävä** ja suhteellinen merkitys kasvaa rakennusten energiatehokkuuden parantuessa ja rakennuksen käytön aikaisten päästöjen vähentyessä.
- Rakennussektorin päästövähennyksiä etsittäessä pohdittava rakennuksen koko **elinkaarta** eli rakennusmateriaalien valmistuksen, rakentamisen ja käytön ja purun päästöjä, rakennusjätteen synnyn ehkäisyä sekä kierrätystä.
 - **Kiertotalouden mukainen rakentaminen** tulee nähdä **prosessien**, kuten suunnittelun ja materiaalivirtojen **uudelleenmiettimisenä**.
 - Seurauksena koko toiminta saadaan toimimaan resurssiviisain periaattein.
- Kiertotalouden toteutuminen vaatii koko alan panosta, mutta toimintamalleja puuttuu vielä. **Siksi tarvitaan uuden kokeilemista, tutkimustietoa ja oppien jakamista.**

Kiertotaloushankintojen hyötyjä

- Vähentynyt hankintojen tarve ja tuotteiden käyttöiän pidentyminen
- Jätteesynnyn ja jätehuollon kustannusten vähentyminen
- Elinvoiman lisääntyminen kunnissa ja yritysten uudet liiketoimintamahdollisuudet
 - Julkinen sektori voi toimia uusien markkinoiden luojaena energia- ja resurssitehokkaiden ratkaisuita hankkiessa.
- Yritysten ja kunnan brändietu
- Tuttu toimitusketju ja vuoropuhelu mahdollistavat vahvemman ja muutoksiin paremmin sopeutuvan verkoston
- Resurssien säästäminen vähentää harvinaisten ja kriittisten neitseellisten raaka-aineiden riippuvuutta

Resurssitehokkaan rakentamisen hierarkia

Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiitos!

Meri Leino
Ilmastoasiantuntija, PIRELY
meri.leino@ely-keskus.fi